

WYDZIAŁ III

Zagraniczny

Michel Che **29 XII 1941–7 VIII 2019**

Dnia 7 sierpnia 2019 r. zmarł w Paryżu Michel Che, profesor Uniwersytetu Piotra i Marii Curie, członek zagraniczny Polskiej Akademii Umiejętności, doktor honoris causa Uniwersytetu Jagiellońskiego, jeden z najwybitniejszych uczonych prowadzących badania w dziedzinie reaktywności powierzchni ciała stałego i katalizy. Był wielkim przyjacielem Polski, gorącym zwolennikiem ruchu „Solidarność”, oddany całym sercem współpracy naukowej z Wydziałem Chemii Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz z wieloma innymi jednostkami badawczymi w Polsce.

Prof. Michel Che urodził się w 1941 roku w Lyonie. Studia ukończył w Ecole Supérieure de Chemie w Lyonie (1964), a studia podoktorskie odbył w Princeton University (1970–1971). W roku 1975 obejmuje kierownictwo Laboratorium Reaktywności Powierzchni i Struktury Ciała Stałego Uniwersytetu Piotra i Marii Curie w Paryżu, gdzie prowadzi badania w dziedzinie chemii powierzchni, adsorpcji i katalizy heterogenicznej. Kierowane przez niego laboratorium wkrótce uzyskuje najwyższe międzynarodowe uznanie. W 1995 roku Michel Che dołącza do grona członków Institut Universitaire de France, skupiającego elitę naukową Francji.

Do najważniejszych osiągnięć naukowych prof. Che należało stworzenie koncepcji międzyfazowej chemii koordynacyjnej i jej zastosowanie do opisu zjawisk zachodzących na powierzchni heterogenicznych układów katalitycznych. Koncepcja ta pozwoliła na poznanie mechanizmu reakcji zachodzących na granicy faz w trakcie preparatyki katalizatorów tlenkowych i nośnikowych katalizatorów metalicznych oraz w toku reakcji katalitycznych. Przyczyniła się ona również do opracowania nowych metod preparatyki układów katalitycznych o projektowanych właściwościach. Innym ważnym osiągnięciem

było zbadanie procesów nukleacji klasterów metalicznych na powierzchni nośników tlenkowych. Prof. Che określił reguły rządzące mechanizmem powstawania klasterów oraz ich wzrostu. Wykazał, że stabilizację klasterów zapewnia oddziaływanie cząstek metalicznych z nośnikiem, zachodzące za pośrednictwem jonów metali.

Wyniki swych badań Michel Che opublikował w ponad 270 oryginalnych artykułach w renomowanych czasopismach naukowych. Był również autorem wielu artykułów przeglądowych, pisanych na zamówienie prestiżowych wydawnictw, oraz kilku patentów. Brał udział w pracach komitetów naukowych i organizacyjnych licznych międzynarodowych konferencji. Był członkiem zespołów redakcyjnych 12 renomowanych czasopism, w tym „Journal of Catalysis”, „Faraday Transactions” i „Catalysis Reviews”. Pełnił funkcje założyciela i pierwszego przewodniczącego European Federation of Catalysis Societies oraz przewodniczącego International Association of Catalysis Societies. Wypromował ponad 30 doktorów.

Prof. Che uzyskał liczne nagrody: van't Hoffa i L. Chatina, członkostwo Academia Europaea, Węgierskiej Akademii Nauk i Rumuńskiego Towarzystwa Chemicznego. Był laureatem nagrody Francuskiego Towarzystwa Chemicznego oraz nagrody Francuskiej Akademii Nauk im. A. Joannidesa. Był też pierwszym laureatem dwóch prestiżowych nagród: im. Marii i Piotra Curie, przyznanej przez Polskie i Francuskie Towarzystwo Chemiczne, oraz nagrody Fundacji Humboldta.

Jako członek Amnesty International oraz francuskiego komitetu Conseil National Français pour la Protection des Droits des Juifs d'URSS oddał istotne zasługi ruchowi na rzecz obrony praw człowieka. Był wielkim entuzjastą polskiego ruchu „Solidarność”, organizując w okresie stanu wojennego transporty leków i żywności do Polski.

Efektom współpracy z Zespołem Katalizy Wydziału Chemii UJ, datującej się od roku 1980, było kilkadziesiąt staży, odbytych przez pracowników naukowych UJ w laboratorium kierowanym przez prof. Che, ponad 30 wspólnych publikacji, wiele doktoratów i habilitacji. W uznaniu osiągnięć naukowych prof. Michela Che, a także jego działalności w obronie praw człowieka oraz zasług dla promowania kadry naukowej UJ dnia 5 czerwca 2000 roku została mu nadana godność doktora honoris causa Uniwersytetu Jagiellońskiego, a 19 czerwca 2010 roku dołączył do zaszczytnego grona Polskiej Akademii Umiejętności jako członek zagraniczny.

Prof. Michel Che pozostanie na zawsze w naszej pamięci jako wzór naukowca i nasz wielki Przyjaciel.

Krystyna Dyrek, Zbigniew Sojka